

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Disputationvm De Censuris In Communi,
Excommunicatione, Suspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

7 De non reseruatis extra corpus iuris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

scopum scribere, nec etiam vii bullas, in qua nomen exprima-
tur ipsius. Ratio huius suppositionis est differentia in-
ter Summum Pontificem, & alios Episcopos: alij eni-
nim non per electionem, vel presentationem, sed
per concessionem, quod alias dicitur, per fiat. Papæ,
sunt Episcopi. Summus vero Pontifex fit ab ipso
met Christo, & ab ipso habet immediate supremam
iurisdictionem in universam Ecclesiam: statim ac
ab hominibus electus est: & ideo non est tantum E-
piscopus electus, sed simpliciter iam factus Episco-
pus, vt traditur in c. In nomine Domini, 23. d. & ex tunc
potest omnes actus iurisdictionis valide, & recte ex-
ercere. Coronatio autem solum ad solennitatem
quandam, & quasi publicationem susceptæ digni-
tatis conferri videtur.

Hoc ergo supposito, excommunicantur in illa
Extrauagante, omnes, qui occasione contrarij erroris
ausi fuerint impugnare aliquas litteras Apostolicas super
negotio quibuscumque concessas, quæ ante coronationem
Pontificis emanarunt. Vbi primum est notandum sta-
tuius perpetuum: nam licet Clemens 5. videatur
solum loqui de se, & suis litteris in illis verbis, ali-
quas litteras nostras, quæ à nobis ante donationem nostræ
insigne emanarunt, & licet videatur loqui de præte-
rito, & consequenter non extendi ad litteras, quæ in
futurum emanabunt ab alijs Pontificibus electis, &
nondum coronatis: nihilominus omnes autores
intelligunt non loqui tantum de persona, sed de se-
de sua, & illud præteritum non esse positum respec-
tu temporis, in quo facta fuit illa lex, sed respectiue
ad illud tempus in quo talis impugnatio fit eo præ-
textu: nam semper fit ob litteras, quæ iam emana-
runt ante coronationem. Ratio enim huius consti-
tutionis eadem semper durat, & ideo etiam ipsa cō-
stitutio perpetua est. Deinde, expendenda est illa par-
ticula, occasione huiusmodi, nam qui impugnauerit il-
las litteras occasione aliunde sumpta, non incurrit
hanc censuram, quia per ipsam legem limitatur ad
hunc modum delinquendi. Qui ergo resisterit litte-
ris causans electionem non fuisse rite factam, vel
quid simile, etiam si contingat in hoc grauius pecca-
re, non incurrit hanc censuram, quia non sufficit
gravius delictum ad censuram incurendam, si non
sit illud met pro quo imponitur. Et in hoc fundari
potest quod Nauarr. ait numer. 147. non incurrit
hanc censuram, qui litteris resistit, eo quod Papa à quo
manant, ob iustum timorem fuit electus, quod colli-
git ex dicto cap. In nomine Domini. Vt hoc enim ve-
rum sit, non est necesse quod in re verum sit talem e-
lectionem ex metu factam, irritam esse, quia neque
hoc dicitur in dict. ca. neque est ita generaliter cer-
tum, quin oporteat distinguere de gradu & modo
timoris, &c. quod nunc nobis necessarium non est.
Satis ergo fuerit, quod illa impugnatio non fit occa-
sione in illo textu præscripta, sed alia longe diuersa,
quæ opponi possit etiam contra litteras post corona-
tionem emanantes.

Secunda sumitur ex Extrauag. vnica de rebus Ec-
clesiæ non alienandis, vbi Paulus 2. excommunicat
omnes Ecclesiastica bona alienantes contra illam
prohibitionem. Nauarrus autem nu. 149. cum Syl-
uest. verb. Alienatio, qu. 3. & Caietano num. 55. & alijs
censet, vel nullibi, vel paucis in locis esse vñ receptā
& maxime quantum ad penas, ideoque non oportet
in eius declaratione immutari quantum ad hanc
excommunicationem spectat; sed solum consulend-
dam esse consuetudinem, seruandam in hac parte,
potuit enim contra hanc legem præualere.

Tertia sumitur ex Extrauag. vnica de Consuetu-
dine, ferturque contra impediētes legatos Summi
Pontificis ab executione sui muneris, vel non reci-
pientes illos. Hæc tamen in Bulla Cœnæ Domini
continetur.

Quarta habetur in Extrauag. Sancta Romana, Io-
annis 22. ferturque in eos, qui profitentur (aut de

nono sumendo illam, vel perseverando in ea) fidem
religionem Fratricellorum, seu Bizochorum, seu
Beguinorum, & extenditur etiam ad Episcopos, &
Prælatos, qui hos admittunt sine speciali facultate,
& approbatione Summi Pontificis. Sed hæc nihil
iam vtilitatis habet, quia isti falsi religiosi nullibi
extant, & ultra illos non extenditur, seu extra ritum,
& modum vitæ illorum. Vnde, qui alium habitum
assumerent, aut aliud genus vitæ instituerent sine
approbatione, licet alias peccarent & temere ager-
ent, non incurrerent hanc censuram, vt recte nota-
uit Caietanus, cap. 5. An vero incurrant aliam, tra-
ctauimus supra sect. 4. circa c. 1. de Relig. domib. in 6.

SECTION VII.

Quenam excommunicationes non reservate ex-
tra corpus iuris habeantur.

A Gimus, vt supra dixi de generatibus
excommunicationibus pertinenti-
bus ad vniuersalem Ecclesiam, atque
adeo à Summo Pontifice, vel Concilio
generalitati: nam alie particulares
sunt episcopales, variæ sunt, & sub scientiam non ca-
dunt. Prima ergo ex his excommunicationibus afferri
potest ex Concilio Lateranensi, sub Leone X. sess.
10. in decreto 3. eiusdem Leonis, vbi excommunica-
tur omnes, qui librum, vel scripturam imprimunt, vel
imprimere faciunt absque approbatione, ibi præscripta.
Veruntamen censura huius Concilij, vt Caietan. &
Nauarr. adnotant, non sunt vñ receptæ. Id autem
quod eo loco statuitur, innouatum fere est in Con-
cilio Tridentino sess. 4. quamvis ibi non de omni-
bus libris, sed cum hac limitatione, de rebus sacris,
& non exigit Inquisitoris approbationem, sed Ordina-
rij tantum: & præterea mandat, vt sine nomine
auctoris non imprimatur: quod si autores regulares
fuerint, ultra examinationem, & approbationem
huiusmodi, licentiam quoque à suis superioribus
obtinere præcipiuntur, recognitis per eos libris
iuxta formam suarum ordinationum. Et infra ad-
dit, hanc approbationem in sacris dandam esse, & in
fronte libri authentice ponendam. Sed ex his omni-
bus solum nomen auctoris, examinationem, & ap-
probationem Ordinarij videtur sub dicta censura
exigere. In aliquibus autem Regnis, vt Castellæ, &
vt fertur, etiam Gallia, vñs obtinuit, vt libri per
Conc. Regium examinentur, & probentur: quod
fortasse Pontificibus annuentibus factum est, vel
certe ipsi Ordinarij videntes, & tacentes, talem ap-
probationem, vt sufficientem admittere videntur.
Præter hæc vero consulendus est Index Romanus
præsertim editus à S. D. N. Clemēte, vt in huiusmo-
di librorum impressione ea seruentur, quæ ibi sta-
tuuntur, & ordinantur.

Est autem circa hæc excommunicationem & Tri-
dentini aduertendum, quatuor genera actionū seu
personarum comprehendere, scilicet, impressores, qui
huiusmodi libros imprimunt sine his requisitis, au-
tores, vel quolibet alios, qui imprimere hos faciunt:
& hi duo tantum habentur in Lateran. Trident. ve-
ro addit, vendentes, & hos libros apud se retinentes: vnde
hæc duo vltima solum locum habent circa libros de
rebus sacris. Ad legentes vero huiusmodi libros ali-
ter impressos non extenditur hæc excommunicatio:
vt si quis huiusmodi librum legat non eum apud se
retinendo, sed apud alium inuentum, non incurrit
hanc censuram, incurrit tamen aliam latam à Sum-
mo Pontifice, vel Inquisitoribus in Indice librorum,
vel in Bulla Cœnæ, si talis liber doctrinam damna-
tam, vel suspectam contineat, vel sit auctoris dam-
nati ob hæresim, vel suspensionem eius.

Additur deniq; in Conc. Trident. hæc excommu-
nicatio ligari eos, qui manu scriptos libros com-
municat, vel eunt, nisi antea examinati, proba-
tique

Excom. con-
tra impu-
gnantes lit-
teras à Papa
non corona-
to concessas.
Primum
notandum.

Qua occasi-
one debeant
impugnari
hæc litteræ
ad hanc cen-
suram incur-
rendam.

Nauarr.

Excom. Ex-
trau. vñ.
de Rebus
Eccl. non est
vñ recepta.
Nauarr.
Syluest.
Caietan.

Excom. Ex-
trau. vñ. de
Consuetud.
reservata in
Bulla Cœnæ.

Excom. Ex-
trau. vñ. de
Consuetud.
reservata in
Bulla Cœnæ.

Excom. Ex-
trau. vñ. de
Consuetud.
reservata in
Bulla Cœnæ.

Excom. Ex-
trau. vñ. de
Consuetud.
reservata in
Bulla Cœnæ.

Excom. Ex-
trau. vñ. de
Consuetud.
reservata in
Bulla Cœnæ.

Excom. Ex-
trau. vñ. de
Consuetud.
reservata in
Bulla Cœnæ.

Excom. Ex-
trau. vñ. de
Consuetud.
reservata in
Bulla Cœnæ.

Excom. Ex-
trau. vñ. de
Consuetud.
reservata in
Bulla Cœnæ.

Excom. Ex-
trau. vñ. de
Consuetud.
reservata in
Bulla Cœnæ.

Excom. Ex-
trau. vñ. de
Consuetud.
reservata in
Bulla Cœnæ.

Excom. Ex-
trau. vñ. de
Consuetud.
reservata in
Bulla Cœnæ.

Excom. Ex-
trau. vñ. de
Consuetud.
reservata in
Bulla Cœnæ.

atque fuerint: nam de his dicitur, *Et si deus peccatis subiacent quibus impressores: sicut ergo impressores incurrunte excommunicationem ipso facto, ita & hi autores: quod etiam restringendum est ad libros de rebus sacris, nam de his tantum ibi est sermo. Et nomen libri proprie & stricte accipiendum est pro opere consummato & integro, quale est illud quod imprimi solet: nam prout usus obtinuit, & declarauit, scripta Theologica, & questiones, vel conciones, scriptæ facile, communicari solent sine hac examinatione & approbatione, cum negari non possit illa esse scripta de rebus sacris: tamen, quia non diuulgantur per modum librorum, sed tanquam dictata quædam inferioris rationis, & quæ vi in humana communicatione litterarum hominum vitari possunt; & quia per se non scribuntur ut diuulgentur per modum librorum, sed ad proprium usum & utilitatem, & communicatio illa est priuata & per accidens: ideo non censentur huiusmodi scripta sub hac clausula comprehendi. Aliud autem anathema, quod idem Trid. Conc. fert. eadem sess. 4. decret. 1. ad hunc ordinem excommunicationum non spectat: Semel enim advertere oportet in illo Concilio, atque etiam in antiquioribus sæpe proferri anathema in definitionibus fidei: tamen illa censura non est alia ab illa quæ propter hæresim incurritur: & ideo per illam significatur, doctrinam sic statutam ad fidem Catholicam pertinere. Huiusmodi ergo est quod in illo primo decreto dicitur de libris Canonici & sacris ab Ecclesia receptis suscipientes, & Apostolicis traditionibus non contemnendis scilicet, & prudenter, sub anathemate: nam per hoc damnatur tanquam hæreticum eum, qui vel libros canonicos non suscipit, vel traditiones sciens & prudens contemnit, scilicet ex interiori mente, & iudicio seu assensu huic definitioni contrario.*

Secunda sumitur ex Concilio Tridentino, sess. 13. can. 11. ubi excommunicatur ipso facto eum, qui præsumpserit docere, prædicare, vel pertinaciter asserere, aut disputando defendere, necessarium non esse habenti conscientiam peccati mortalis confessionem sacramentalem præmittere ante communionem, si sit copia confessoris, quam censuram & canonem tractauit in Tomo 3. 3. pa. dis. 66. sess. 3.

Tertia sumitur ex eodem Concilio, sess. 24. ca. 6. de reformatione matrimonij, Vbi raptor alicuius fœminæ, & omnes illi auxilium, consilium, aut fauorem præbentes ipso iure excommunicantur. Vbi alia etiam pœna feruntur, & alia de raptotibus statuuntur, quæ ad præsentem materiam non spectant. Quod vero ibi de clericis dicitur infra in materia de suspensione explicabitur.

Quarta fertur in eodem Concilio sess. 24. ca. 9. de Reformatione matrim. contra eos, qui quouis modo directe, vel indirecte subditos suos, vel quoscumque alios cogunt, quominus libere matrimonium contrahant. Estque quoad personas vniuersalis, quia, licet in principio sit sermo de temporalibus dominis, & Magistratibus: tamen, cum fertur præceptum & censura, verba generalissima sunt, *Præcipit Sancta Synodus omnibus, cuiuscunque gradus, dignitatis aut conditionis existant, sub anathematis pœna, quam ipso facto incurrant, &c.* Ponderandum autem est verbum, *Cogunt*, nam coactio proprie non est nisi ubi interuenit violentia, aut iniuria aliqua. Vnde Principes, vel magnates, qui promittunt officium aliquod, vel fauorem ut aliquem ad tale matrimonium inducant, & aliter negant se id facturos, si hoc negando non faciunt iniuriam, quia solum negant gratiam, non incurrunte hanc censuram, quia non cogunt: sed inducunt quod longe diuersum est: ut si Petrus leger, aut promittat Ioanni mille, si Mariam duxerit, & non alias nõ cogit, sed inducit. Et ita in præsentis decreto censuit Congreg. Roma. in quodam responsio, anno 1573. die 19. Iunij. At si huiusmodi magnates negent Fr. Suarez tom. 5.

officia, quæ ex iustitia dare tenentur, vel nimium differant soluere stipendia iusta, aut similia debita, donec alius ad contrahendum cum hac vel illa fœmina inducatur, incurrunt hanc censuram, quia reuera est saltem indirecta coactio.

Quinta sumitur ex eodem Concilio, sess. 25. cap. 5. de Regular. ubi duas excommunicationes profert circa clausulam monialium obseruandam. Vna est contra seculares magistratus, si requisiti à Prælatibus Ecclesiasticis, auxilium suum non dederint ad prædictam clausulam monialium instaurandam, aut obseruandam. Alia est contra omnes personas quæ intra septa monasterij ingressæ fuerint absque legitima facultate Episcopi, vel superioris in scriptis obtemperantis. Sed de hac res supra sufficienter dictum est circa finem earum excommunicationum, quæ Pontifici reseruantur.

Sexta excomm. contra eos qui fœminas ad ingrediendum monasterium cogunt.

Exta sumitur ex eodem Concilio eadem sess. ca. 18. & causa eius est, nimirum cogere aliquam fœminam ad ingrediendum monasterium, vel ad suscipiendum habitum cuiuscunque religionis, vel ad emittendam professionem, præterquam in casibus iure expressis. Quæ censura est generalissima quoad personas contra quas fertur, ut ex textu satis constat. Ex parte etiam fœminarum, quarum coactio prohibetur & punitur, est vniuersalis sine limitatione. Tamen, quia ea, quæ specialiter disponuntur circa fœminas in fauorem earum, non extenduntur ad viros; ideo si coactio fiat alicui viro ut religionem ingrediatur, non incurritur hæc censura. In quo videtur constituenda differentia inter hæc & quartam censuram: nam illa ad viros & fœminas extenditur, cuiuscunque illorum coactio fiat: imo licet secundum tenorem verborum videretur ferri contra eos, qui viros inducunt ad contrahendum, extendi posset ad fœminas, vel ob maiorem rationem, vel quia nomina masculina facile ad vtrumque genus extendi solent: quod secus est quando in particulari est sermo de fœminis, ut est in præsentis.

Circa causam autem huius censuræ tria membra distincte numerantur, scilicet coactio ad ingrediendum monasterium, ad suscipiendum habitum, & ad professionem emittendam. Posset autem exponi ut primum sit commune quid, quod explicetur per duo sequentia, id est, ad ingressum monasterij, siue per habitus susceptionem, siue per professionem: non enim videtur dari alius modus ingrediendi religionem: præter hos duos. Sed obstat, quod Concilium bis hæc tria numerat tanquam omnino distincta. Et ideo in illo primo membro non dicit ingredi religionem, sed monasterium, quia nimirum per illud prohibet ne cogantur fœminæ ad habitandum ibi, etiam proprio habitu retento. Et in hoc membrum sic intellectum videtur maxime cadere illa restrictio, *Nisi in casibus à iure expressis*. Nam in pœnam, vel cautionem interdum possunt ad hoc fœminæ cogi secundum iura: ad habitum verò, aut professionem raro, aut nunquam. Tandem extenditur ibidem hæc censura ad dantes auxilium, consilium, vel fauorem, & ad eos qui scientes fœminam non sponte ingredi monasterium, aut habitum suscipere aut professionem emittere, quoquo modo eidem actui, vel præsentiam, vel consensum, vel auctoritatem interposuerint. Quæ vltima extensio est valde singularis, & rara, & ideo est notanda, & singula eius verba expendenda, iuxta ea quæ supra in similibus dicta sunt.

Vterius vero in eodẽ c. extenditur similis excommunicatio ad omnes eos, qui quacumque fœminam volentem velum accipere, aut votum emittere absque iusta causa quoquo modo impediunt. Vbi velum accipere,

7
Excomm.

8
Conc. Trid.

Censura
hac non com-
prehendit
eos qui vi-
ros cogunt.

9
Triplex ad-
ditio hac lege
prohibetur.

Extenditur
censura ad
dantes con-
siliū, auxi-
lium, &c.

10
Extenditur
conf. ad im-
pedientes vo-
luntatem in
religione præ-
sistentem.

Mm 3

accipere, aut votū emittere idem videtur esse quod religionem profiteri: tamen, quia nemo potest profiteri nisi prius habitu suscepto, qui hanc suspensionem impediret, a fortiori impediret professionem, & consequenter hanc censuram incurreret. Posset etiam quis opinari, illa duo aliquid amplius quam professionem includere. Nam professio specialiter videtur significari per veli suspensionem, quia professione solet velum fœminis imponi: votū autem emittere in rigore generalius est. Et ideo videtur hęc censura extendi ad omnes, qui impediunt fœminas sine iusta causa, ne votum simplex castitatis, aut religionis emitant. Nihilominus non existimo Concilium fuisse locutū de priuatis votis: alias non tam confuse de emissionē voti fuisset locutum: sed illam secundam partem opinor addidisse vt comprehenderet omnem modum seu statum religionum, seu personarum monialium, nam aliqua sine suspensione veli statum illum assumunt.

Septima excommunicat. contra fouentes Monomachiam.

Septima habetur in eodem Concilio eadem sess. 25. cap. 19. de Reform. Vbi excommunicat omnes temporales dominos, qui locum ad monomachiam in suis terris concesserint: quam etiam extendit ad ipsos, qui in duello pugnant, & eos qui consilium dederint, aut suaserint, & ad spectatores. Verum est, solum in prima clausula, quæ est cōtra concedētes locum ad hanc pugnam, poni verbum, *eo ipso*, quod significat censuram ipso facto. De pugnatibus vero & patrinis solum dicitur, *Excommunicationē, ac bonorum omnium proscriptionē, aut perpetuo penā aliam incurrant*. De aliis vero dantibus consilium, aut spectantibus dicitur, *Excommunicationē, & perpetuam maledictionis vinculo teneantur*. Quæ verba magis ambigua sunt, quia nec additur, *eo ipso*, & verba, *incurrant, & teneantur*, cum non sunt indicatiui, sed imperatiui modi, non videntur significare sententiā latam, sed ferendam per iudicem. Nihilominus tamen certum est contra hos omnes ferri excommunicationē ipso facto. Quod ita videtur exposuisse Gregorius XIII. in Motu proprio de hac re, & incipit, *Ad tollendam*, estque 82. inter decreta eius in collectione Romana, vbi referens hoc decretum æque ait Conc. Tridentinum excommunicationem tulisse in omnes has personas. Vnde verba illa *incurrant & teneantur*, licet imperatiua sint, non tamen diriguntur ad iudicem, neque eius actionem requirunt, sed ad ipsum reum, quem per imperium efficax ligant. Dictus autem Gregorius extendit hanc censuram ad priuatum duellum, quod enim illa sit extensio, & non tantum declaratio, satis indicat verbum *statuimus*, vt ponderauit Nauarrus. Statuit ergo Pontifex, vt omnes qui ex condito, statuto, tempore, & in loco conuenito, monomachiam commiserint, etiam si absque aliis vilitatis ceremoniis, & solennitatibus id faciant, eadem censura, eisdemque poenis teneantur: & similiter dominos locorum huiusmodi permittētes, aut quantū in se fuerit non prohibentes, & omnes mandantes, instigantes, auxilium, & consilium, & fauorem dantes, equos, arma, pecuniam, comitatum, & alia subsidia scienter ministrantes, aut ex proposito spectatores, vel socios quouis modo sese præbentes excommunicat.

Octauo reperitur in Bulla Pij III. in confirmationem Concilij Tridentini editam. Vbi omnibus personis generatim prohibet commentarios, aut interpretationes suas in decreta Concilij edere sine autoritate Pontificis: excommunicatq; ipso facto omnes personas Prælati inferiores illud præceptū violantes. Quod intelligēdum est de propriis commentariis, Glossis, aut scholiis super ipsius Concilij decretum, non est prohibitum illud interpretari, vt constat ex vsu, & ex necessitate: vix enim posset alia ratione tradi Theologica doctrina: ac denique ex verbis ipsiusmet Pontificis, quæ in rigore non aliud exigunt.

Præter has excommunicationes inueniuntur alie latæ in Extrauagantibus, seu propriis motibus aliquorum Romanorum Pontificum, quas specialiter referre, & exponere non cenfeo necessarium, quia mihi non constat eas esse receptas, vt est illa quam tulit Pius V. circa taurorum agitationem in sua Extrauag. 47. quæ incipit: *De salute plebis*: quam posteriores Pontifices partim abstulerunt, partim mutarunt. Et plures alie habentur inter Motus proprios illius Pontificis, vt patet in 47. & 75. & in aliis quos Nauarrus indicat. Sixtus etiam V. plures excommunicationes tulit, quamuis plures earū reseruatae sint, quas supra ex parte tetigimus: aliquæ vero reuocatae sunt, vel nunquam etiam in vsum redactæ. Quapropter in particulari oportebit statum rei, & consuetudinem consilire, nam, cum hæc ad factum pertineant, non possumus de eis doctrinam tradere. Quando vero constituerit constitutionem vim suam & efficaciam retinere, diligenter perpensis verbis eius, facile erit ex principiis positis, & ex dictis circa alias similes constitutiones, modum vnicuiusque censuræ, & proprietates, seu effectus eius intelligere.

DISPUTATIO XXIII.

De Excommunicatione minori.

EX PEDITIS his, quæ de excommunicatione maiori dicta occurrerunt, breuiter tractari posuit ea, quæ propria sunt excommunicationis minoris, cuius definitionem iam supra tradidimus explicando differentiam inter eam, & excommunicationem maiorem. Nunc ergo effectus huius censuræ, diuisiones eius, ac causas & reliqua omnia, quæ de censuris in communi diximus, percurramus.

SECTIO I.

An una sit tantum excommunicatio minor, & quæ sit eius ratio.

DOCTORES communiter vnā tantum speciem excommunicationis minoris assignare videntur, & rationem eius in hoc constituunt, quod sit censura priuans Sacramentorum participationem: sic enim definitur in capit. penultimo, de Sentent. excommunicat. & significatur in capit. vltimo, de Clerico non ordinato ministr. Docent Theologi in 4. d. 18. Summistæ, præsertim Caietanus in verb. *Excommunicatio minor*. Nauarr. cap. 27. num. 1. & 24. & alij communiter. Huic vero doctrinæ oppositū videtur lex nostri regni partit. 1. titul. 8. l. 5. Quæ duas distinguit species minoris excommunicationis. V. na est quam diffiniuimus: alia est quæ priuat communicationem hominum, non tamen participationem Sacramentorum: vbi Gregorius Lopez plura decreta pro hoc secundo membro citat. Tamen solum c. 5. qu. 2. aliquid facere videtur: de reliquis vero dicemus statim. Dico ergo, & hoc posterius membrum non esse in vsu, & legem illam late loqui de excommunicatione.